РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу "SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
"LIBERTY"
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. Дж., четвер 25-го падолиста 1915. Ч. 139. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Thursday, November 25, 1915. N. 139.

14.000 СЕРБІВ ПОЛОНЕНО ЗА ДВА ДНИ.

Близкий упадок Пріштіни і Мітровіци.

Німецькі тяжкі гармати на Ґаліполі.

Союзні війска в Галичині зближають ся знова до Серету.

ВІЙНА ЗІ СЕРБІЄЮ.

КАРТА ТЕРЕНУ ВІЙНИ В СЕРБІЇ І ЧОРНОГОРІ.

(Отсі части Сербії і Чорногори, які на карті зазначені тінию, находять ся ще в руках сербської і чорногорської армії).

ОСТАННА БИТВА СЕРБІВ НА КОСОВІМ ПОЛИ. — 2.600 ПОЛОНЕНИХ І 5 ГАРМАТ.

БЕРЛІН, 22. падолиста. — Уступаючі останки сербської армії пробували ще в послідний раз ставити опір на Косовім Поли. Однак союзні війска переломили сербську боєву лінію і випирають Сербів в напрямі Чорногори і північної Альбанії.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„Союзні війска переломили сербську лінію між Пріштіною а Мітровіцою. Армія Ґальвіца оперує вже в околиці Мітровіци. Упадок сего міста є в короткім часі неминучий.

„Армія ген. Кевеша наступає рівночасно з півночи на війска чорногорські в околиці Чайніци.

„Протягом вчерашного дня союзні війска полонили 2.600 Сербів і здобули 5 гармат, 4 машинові кріси і велику скількість инших воєнних матеріялів".

Косове Поле є звісне яко поле великої битви ще в середних віках. В р. 1389 турецький султан Мурад побив сербські війска, на чолі котрих стояв князь Лазар.

ВІЙСКА ҐАЛЬВІЦА ПОЛОНИЛИ 1.500 СЕРБІВ І ЗДОБУЛИ 6 ГАРМАТ.

БЕРЛІН 23. падолиста. — Урядово доносять:

„Союзні війска між Пріштіною а Мітровіцою посувають ся скоро дальше наперед. У битвах протягом вчерашного дня Серби стратили 1.500 в полонених і 6 гармат".

ВЕЛИКА ВОЄННА ДОБИЧА.

БЕРЛІН, 22. падолиста. — Урядовий німецький звіт подає отсі вісти:

„По здобутю Нового Базару найдено в арсеналі 50 великих моздірів і 8 гармат старшого типу".

БОЛГАРСЬКІ ВІЙСКА ПОЛОНИЛИ ПІД ПРІШТІНОЮ 1.800 СЕРБІВ.

БЕРЛІН, 22. падолиста. — Болгарський ґенеральний штаб оголосив отсі вісти:

„По завзятій та кровавій битві зі Сербами наші війска зближили ся від півночи і від сходу до міста Пріштіни. В битві, яка мала місце безпосередно під Пріштіною, наші війска полонили 1.800 сербських жовнірів піших і половину ескадрони кінноти".

БОЛГАРИ ПОЛОНИЛИ ЗНОВА 8.000 СЕРБІВ І ЗДОБУЛИ 44 ГАРМАТИ.

БЕРЛІН, 23. падолиста. — Урядовий німецький звіт подає отсі вісти:

„На полудневий схід від Пріштіни болгарські війска полонили вчера 8.000 Сербів і здобули 44 гармати та 22 машинових крісів".

РОСІЯ І ІТАЛІЯ ВИБИРАЮТЬ СЯ СЕРБІЇ НА ПОМІЧ.

ЛОНДОН, 23. падолиста. — З Петроґраду доносять, що російський цар і царевич відбули перегляд війск, призначених до воєнних операцій на Балкані, в першій мірі проти Болгарії. Отся армія числить 350.000 і є дуже добре зоружена. З тої армії 200.000 салдатів находить ся в Одесі, 80.000 в Рені і 70.000 в Ізмаїлі.

З Риму надійшли вісти, що значні сили італійського війска висїли на побережу Альбанії, маючи на цїли дати поміч уступаючій армії Сербів і Чорногорців.

—o—

НІМЕЦЬКІ ТЯЖКІ ГАРМАТИ НА ҐАЛІПОЛІ.

АМСТЕРДАМ, 22. падолиста. — Тяжкі німецькі гармати прибули вже на Ґаліполі, де небаром розпічнуть острілюванє англійських становищ. Також само доставили Німці відповідну скількість амуніції і жовнірів до їх обслуги.

Належить сподівати ся, що Англійці скоро рішать ся на усуненє своїх війск з Ґаліполі.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

СОЮЗНІ ВІЙСКА ЗНОВА ЗБЛИЖАЮТЬ СЯ ДО СЕРЕТА.

ПЕТРОГРАД, 23. падолиста. — Про нові битви в Галичині подає російський рапорт отсі вісти:

„Над середущою Стрипою на лінії Бенева-Іщнів відбуває ся сильна перестрілка артилерії.

„До битви між передними сторожами прийшло коло Хмелївки, на захід від Теребовлі. На північний схід від Бучача союзні війска заняли Петликівці і Янівку. Наші війска переводять успішно протинапад".

РУЇНА В НАШІМ РІДНІМ КРАЮ.

—o—

НАДУЖИТЯ МОСКАЛІВ В СКАЛАТЩИНІ.

Понизше наведений лист писаний Василькою Диманською (Раштівці, пов. Скалат) до свого мужа Федя в Клівленд, О. Лист писаний 12. жовтня 1915 р. Цїлий скалатський повіт находить ся під пору в руках Москалів.

Дорогий Мужу!

Доношу Тобі відомість про своє здоровлє і нещасливу господарку. Колиб Ти знав, яка тут біда... Сама дивую ся, в який спосіб ми дотепер ще при житю лишили ся. Іде зима, а ми всї пообдирані. Нема в що взути ся анї задягнути ся. Все тепер дуже дороге. Пара чобіт коштує 40 корон, а за саме підшитє треба заплатити 20 корон. Топка соли коштує 40 сотиків, 1 лїтра нафти коштує 1 корону. А сотика взяти нема з чого. Давнїйше було можна бодай дещо продати, але від часу, коли російські війска відступили від Львова, стало в нас значно гірше. Всю худобу нашу забрали Москалї до Росії, лише коний і телят ще не брали. Передтим Москалї платили, але тепер беруть все за дармо.

У нас худоба тепер дуже слабує. Котра худоба слабує, то тої Москалї не беруть. Тому і моя корова ще остала ся. Але що з того, коли салдати вже знова шукають за худобою. Може і візьмуть.

У нас чути без перестанку від сторони Тернополя і Теребовлї дуже сильний гук гармат, відай мусить там відбувати ся дуже велика битва.

До нашого села недавно тому прийшов був приказ, щоби ми всї вибирали ся до Росії, бо казали, що в нашім селї буде велика битва. І богато людий виїхало, бо бояли ся смерти. А я бідна з дїточками лишила ся на Божу волю. Що буде з нами, не знати.

Одного дня прийшов розказ, щоби ми всю худобу повиганяли на стависко, а зараз на другий день новий розказ, щоб всї хлопи були готові до відїзду до Росії. Що то було плачу і крику, нехай Бог криє! Але якось лише худобу пігнали в Росію, а хлопів покинули.

Поза наше село копали Москалї шанцї. Що то було біди. Кождий мусів іти копати, а як хто не хотів, зараз свистала московська нагайка. Наш чоловік обходить ся лїпше з худобою, нїж ті салдати з бідним народом.

В нас тепер страшно крадуть конї, навіть зі стайнї. Я вже від довшого часу ночую коло коня, бо бою ся, щоби не вкрали.

У нашім селї стоїть тепер богато російського війска, по 5 салдатів в однїй хатї. Можеш собі представити, дорогий Мужу, як гірке наше житє!

Я жнива вже обробила, та які то були і жнива. Раз, що сего року не добре зародило, а по друге, годі було і се зібрати, бо салдати що дня гонили людий до копаня шанців. То ми лише досьвіта вставали і втікали в поле, щоби салдати не зайняли нас до шанців. Але, як салдати найшли кого в поли при роботї, то зараз гнали його до копаня шанців.

Жита того року не було, а де троха зародило, то треба було косити, бо жати не було що. Богу дякувати, що бодай бараболя зародила. Я накопала 60 мішків. Кавалок жита на зиму посіяла, але Бог знає, хто буде його збирати.

Дорогий мій Мужу! Чому до мене не пишеш, може би Твій лист мене з дїточками троха розвеселив. Як пишу до Тебе лист, то менї троха лекше стає, коли бодай в листї розповім Тобі свої муки, жаль і гірке житє. Дякуй Богови, що Ти не дома та що не видиш того пекла, яке скрізь дїєть ся.

Не забувай на мене і на дїточки. Здоровлю Тебе щиро,

Твоя вірна жінка Василька.

—o—

ПОТОЧИСКА В ЧАСЇ ВІЙНИ.

Понизше наведений лист писаний Марією Федак (Поточиска, пов. Городенка) до свого мужа Михайла у Вортінґтон, Онт., (Канада). Лист писаний 2. вересня 1915 р.

Дорогий Мужу!

Повідомляю Тебе про здоровлє своє і наших дїточок. Дїти, Богу дякувати, здорові, а я слаба — трохи з простуди а трохи з гризоти.

Ми тепер мешкаємо у поли. Вже пять недїль, як ми пійшли зі села. Три недїли були ми в Ґлушкові, а дві недїли в Ґороденцї. А тепер ми перебуваємо на наших полях, в ямах, в голоді і холоді. Нї що зїсти, нї в що одягнути ся, а тут вже зима за плечима. Бог знає, чи проживу ще яку годину.

Хтїла бим Тобі, дорогий Мужу, описати всї кривди та теперішнє житє нашого народа, але не можу, бо кроваві сльози заливають мої очи.

Коли би Ти тепер приїхав і глянув на наших людий, то не пізнав би навіть своєї родини!

Хлїба з поля доси нїхто не збирав; доперва тепер позволили. Порадь мене, що я маю тепер робити. Я з поля нїчого не зібрала і нема надії на се, а ті гроші, що Ти прислав, вистали лише на кілька днів, бо все дуже дороге. Хто має трохи гроший, то тому лекше, але таких людий нема богато.

Наша хата розвалена від кулї. На холєру померли: Іван Підзамецький і його жінка, Лукавський, жінка і донька Івана Чайки, жінка Леся Ґуленчина, жінка Ілька Волощука і другі. Від кулї забиті: жінка Таназія Буджака і жінка Федора Ґулиного (с. Івана). Ще богато людий стратило житє, але я не всилї всїх написати.

Ми зі сестрою Ганею перебуваємо тепер в Демшинцї; може прийдеть ся менї тут і зі сьвітом розпращати ся.

Люди просили мене, аби я до Тебе написала, щоби Ти дав отсей лист читати людям з нашого села в Америцї.

Кінчу писанє; як Бог позволить менї ще трохи прожити, то знова напишу. Поздоровляю Тебе сердечно з дїточками,

Твоя жінка Марія.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, $0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

Бюро делєґациї Загальної Укр. Ради.

НАШЕ ПОЛІТИЧНЕ ПОЛОЖЕНЄ.

—о—

Отсим подаю до відома української суспільности в Америцї письмо Загальної Української Ради, яке мало наспіти на Сойм, яко відповідь на деякі основні питаня в справі нашої полїтики. Ізза почтових перепон отся відповідь спізнила ся, але вона не тратить вартости.

Письмо се (з деякими пропусками) звучить:

I.

Коли ходить о орієнтацію, то тут шукати за арґументами довго не треба. **Наша орієнтація була, є і буде українська.** І саме те, що вона є українська, казало нам станути в сьвітовім конфлїктї по стороні центральних держав, як се вже кілька разів мотивовано в рішенях українських мужів довіря та у відозвах Загальної Української Ради. Конституційний лад в Австрії дає можність нашому народови полїтично розвивати ся. Те, що наше положенє в державі є часами лїпше а часами гірше, залежить від ріжних обставин зовнїшних, а таки богато від нас самих — та всетаки **конституція дає нам форму правну, дає можність законної, не безвиглядної боротьби за повну рівноправність, аж до національно-територіяльної автономії** в межах держави, до якої чимраз близше підходимо. Маючи до вибору самодержавну Росію, яка не тільки здавила наше житє на російській Україні, але простягнула свою лапу нахабно і на огнища нашого житя в Галичині й на Буковині, мусить кождий Українець зрозуміти, що для нашого народу будучність липшень при лучбі з центральними державами. Розширенє конституційних свобод на чимраз більшу українську територію стає одночасно й наближуванєм до нашої повної самоуправности, до того ідеалу, який може і повинен бути пропаґованим нашими братами в своїй оконечній формі на вільній землі Вашінґтона.

Щодо запевнення, які має наша репрезентація в справі самостійної України, то крім енунціяції Талаат Бея, нема нїякої иншої. Тут замітимо перед всїм, що запевнень таких, особливо передше, нїхто не міг дати, а радше нїхто розважний не може трактувати всякі обітниці більше або меньше компетентних дипльоматів за запевнення, за якими мусять слїдувати факти. Се слїд **підчеркнути саме в часї війни, коли навіть договори між державами сходять нераз на кусень паперу; се має стільки вартости, як банкнот, що вийшов з обігу.** Годї і се поминути, що всякі наші невдоволені елементи чомусь не хочуть тямити, що приміром Поляки, яких надії в заложеню були далеко кориснїйші від наших, не мають зовсїм дипльоматичних запевнень щодо самостійности. Навпаки, в Росії говорить ся їм лише про автономію під скиптром Романових, а з боку полїтичних центральних держав, вже по вдобутю цїлого Королївства, підчеркуєть ся постійно, що самостійна Польща не можлива і виключена. На примір Полякiв вказуємо тому, що наші люди мірять все польською міркою.

До річи пригадуємо, що заяви прихильности до наших змагань зложив і Радослав і чимало полїтиків та письменників в центральних невтральних державах. Цїлою нашою є і буде одобувати їх як найбільше, бо вони при осьвідомлюваню міжнародних кругів з нашими домаганями, хоч самі по собі не рішаючої ваги, та мають величезне значінє для підйому духа російських Українців і не можуть лишити ся без впливу на правне положенє і тих наших закордонних братів, що не можуть і в сїй війнї зазнати визволу (Задніпрянщина). З послїдних заяв в українській справі згадуємо особливо про недавну авдієнцію у барона Буряна. З. У. Рада може сказати, що зробила по своїм силам все можливе для виведеня ще й доси мало відомої української справи на сьвітову арену в Европі. Велике значінє мало би се, як би нашим заморським Братам повело ся заінтересувати тою справою і свойого президента Вілсона.

II.

Будучий уклад міжнародних відносин залежить передівсїм від успіхів оружя; справа будучности народів захоплених війною рішить ся передівсїм на поли бою. І пропаґанда української справи потерпіла в першій фазї війни саме через те, що Москва загарбала цїлу Галичину, так що З. У. Радї замісць добувати запевнення щодо самостійности України, приходило ся докладати заходів до мобілїзації европейської думки проти антиукраїнських варварств Росії та паралїжувати по можности тенденції кругів, які роздували думку про сепаратний мир з Росією, що мав би бути заключений коштом віддачі східної Галичини. Наша надія на побіду центральних держав нас не завела і галицька Україна нинї майже цїла вільна і стає на ново українським Пісмонтом, який вже видав стільки жертв, мучених Москвою. Союзні війска не спинили ся на боях за Польщу, як сего дехто побоював ся і пійшли разом з нашими героями Стрільцями офензивою на Україну, що дає найвартнїйшу ґарантію будучини України. Рівночасно з поступом сеї офензиви З. У. Р. робить безупинні заходи, аби на визволених українських землях заводити українське урядованє, школи, часописи, загалом доводити до голосу українське населенє. Се очевидно легко не приходить: раз тому, що Москалї, уступаючи, окраїнні землї насильно евакуовали з населення а оселї зовсїм поннщили, а по друге, тому, що наші противники ріжними сфінґованими статистичними датами — особливо щодо простору неукраїнської більшої посїлости — старають ся загалом квестіонувати український характер Холмщини, Волини і Поділя.

Для роблення собі реклями можна би легко роздувати вручення всяких меморіялів, яких пійшли вже сотки до ріжних центральних властий, або відбутє авдієнцій з мінїстрами, які чергують ся у нас майже день у день, та від яких одержуємо постійно запевнення красшої будучности для нашого народу. Таке поведенє було би одначе легкодушним. не відповідаючим вазї хвилї, а часами і незвичайно шкідливим для народної справи, бо тільки мобілїзувало би наших полїтичних противників і засуджувало би наші заходи відразу на невдачу. Коли не оголошуємо ходу нарад і поріщених постанов дипльомати, за якими стоять зоружені держави, то якжеж мають розголошувати все провідники народу, якому через відвічних ворогів приходить ся переводити важку боротьбу нераз за наймало важнїйші і найсправедливійші домагання. Всеж таки не маємо причини заламувати перед Вами, **що після нинїшного стану річий і після заяв австрійських мужів державних, будучність України заповідає ся зовсїм добре.** І колиб диспозиції до сього не змінили ся, тодї справдї море української крови дало би тверду основу нашій будуччинї.

Щодо відносин східної Галичини і Буковини до Австрії, то вкажемо на пропаґоване думки про автономну українську провінцію в Австрії, про що вже видала З. У. Р. окремі публікації, між иншим д-ра М. Лозинського. З угорською Україною справа найприкрійша з огляду на се, що: 1) вона належить до державної звязи Угорщини; 2) віддїлена від Галичини Карпатами, які творять природну границю угорської держави. Не дивлячись на воєнні часи, З. У. Р. не спускає з ока угорської України, яку рада би бачити в спільній звязи українських земель та заходить ся покищо перед угорським урядом за заведенєм української мови до шкіл та проти проб мадяризації особливо через недорічне накидуванє латинки.

Чи приділене цїлої Галичини до будучої Польщі є виключене, се нинї годї аподиктично заявити, бо на сьвітї все можливе. Але маємо повне право заявити, що уважаємо так як виключеним, хиба би зайшло щось таке, чого нинї і не збагнеш. Але щоби до сього не допустити, ведемо допустиму у нас цензурою кампанію (резолюції З. У. Р. і депеші до цїсаря і престолонаслїдника). **В сій справі незабутню заслугу мали би американські Українці, колиб на Соймі і вічах ухвалювали протести проти кривд заподїяних нам нашим історичним ворогом та проти евентуальности, щоб ми замісць свободи, мали попасти під польське пановане, та передавали такі рішеня ц. і к. дипльоматичним заступникам в Америці.** У нас на сю тему цензура все черкує, щоби не застрішувати міжнародних взаємин на час війни, коли треба передівсїм єдности всїх народів, які кладуть голови на поли бою за державу.

III.

В справі прочих заходів З. У. Р. вкажемо передівсїм на начальний провід стрілецьких справ, на заходи коло влекшення долї збігців, в справі їх повороту і відбудови краю, про що точнїйше у звітї „Сїльського Господаря". В заходах о відбудову краю приходять ся українській репрезентації ступати дуже твердим шляхом засадничої полїтики — щоб і не дати виголодувати ся, але і не віддати на поталу ідеї розділу Галичини, ідеї, що на нашій землі ми мусимо бути хазяйнами. Свого рода прецеденс для нас в тій квестії повинно становити самостійне веденє справ українських збігців у Відни та видобутє від повної зависимости від спільного воєнного банку.

Оцїнюючи те, зроблено, не треба брати під розвагу тільки самі успіхи, але й ті страшні перепони і інтриґи, які приходить ся стрічати на кождім кроцї. Певне, що і З. У. Р. бажалаб собі не одного красшого та не все залежить від нашої доброї волї і заходів, тільки дуже часто від посторонних причин. **Та тепер не час на всякі мірковання, тільки на працю, від якої залежати-ме будуча доля нашого народа.** А се вже прямо незрозуміле, коли у нас дехто ізза опору чужих чинників, або ізза перепон ворогів, звертає негодоване не на кривдників, але у важку хвилю затроює ряди боєві всякими підозріннями та підпольним юдженєм.

Порив американських Українців проти самодержавної Росії, ті сотки резервістів, що спинили з Америки під старокраєві прапори, був найкрасшою відповідію для наших клеветників, котрі затривожені видвигненєм української справи, хопили ся чортівського прямо помислу: чорнити наш нарід яко зрадницький. Отся повість про т. зв. „руську зраду", яка припала на час успіхів російської армії — згадаємо мимоходом — заподїяла нам особливо в некритичних кругах чужинців превелику шкоду... **По вік останутъ незабутні і жертви заморських братів для поліпшення тяжкої долї наших збігців, що опинили ся на чужинї без даху і кусника хлїба.** Сему дає і давала З. У. Р. все свою цїну, так як і пильно слїдить за розповсюднюванєм української справи в американській пресі.

Вістка, що збираєть ся Сойм американських Українців, перейме нас великою радостию і ми бажаємо найбільших успіхів з нарад. Передаючи сї бажаня через Ваші руки, кличемо до наших заморських братів, щоб забули в сей великий момент за всї особисті, партійні, конфесійні, чи орґанізаційні обрахунки. Настав час, коли кождому з нас треба тямити передівсїм, що він син українського, віками поневоленого народу, який нинї може приложити руку до скинення довголїтного ярма, або може (нераз і не сьвідомо) на радість ворога тільки паралїжувати заходи своїх братів. Певна річ, що на все треба глядїти критично, але на обрахунки особисті і розєднуючі рекремінації буде час по війнї. Шляхом найбільшої взаїмної уступчивости треба змагати до зєдинення всїх Українців в одну боєву лїнію проти ворога. Ведучи наради, не забуваймо також про тих, що карають ся на Сибірі і російських тюрмах і про тих добровольців, що кладуть свої голови за красшу долю України. Коли мати-мемо се постійно в памяти, то все знайдеть ся дорога до порозуміня і спільної праці у сю велику пору.

Відень, дня 5. жовтня 1915.

Загальна Українська Рада.

(Печатка).

Др. Кость Левицький,

Ярослав Весоловський.

За бюро делєґациї:

Др. С. Демидчук.

ОГЛУХЛИ, НЕ ЧУЮТЬ...

—о—

„Великий момент, який переживаємо, вимагає єдности і солїдарного дїланя всїх щиро-громадянських елементів нашого народа, без огляду на кордони держав і країв. Справа бо преважна — справа України, справа цїлої нашої будучности тепер рішаєть ся й великі задання покладає на нас і великі жадання від нас ставляє — жадання самовідречення цїлого себе для добра рідного народу. Треба бути достойними хвилї і достойно дїлати. Страшний бо буде суд історії для тих, що спроневірять ся!

„Повага хвилї вимагає злучення всїх — ще раз повторяємо — щиро-громадянських сил нашого народа, бо тільки в такій злуці наша сила й запорука, що справа визволу нашого народу вести-меть ся згідно з його інтересами, згідно з віковічними його змаганями".

(З „Вістника Союза визволення України", Відень, май, 1915).

* * *

Отсї слова віденської української ґазети здійснили ся у нашім рідним краю.

А як тут, за морем?

Тут, мусимо признати, що цїлий наш нарід без виїмки є за єдністю, за спільною працею для Вітчини, котра тепер в руїні, котра тепер перебуває таке страшне лихолїтє.

Серед народа нема роздвоєня. Є одна гадка, одна добра і щира воля. І се приносить йому честь, бо показує його сьвідомість і зрілість. Бачать се навіть роз'єднані Поляки, котрі нам завидують єдности і солїдарности.

Та — на жаль — між нами найшли ся провідники, котрі хотять знищити ту єдність: хотять вони в теперішну хвилю мук і ран нашого народу — братовбійчої боротьби Українців тут, на чужинї!

Гнїздо тих фальшивих провідників — у Філядельфії.

Нарід за любов до Вітчини — називають вони „рускими Іванами", як польскі жидки звали українських селян в Галичині; або „фірманами і пияками", як звали їх Ляшки.

Кидають образу народови за що? За його патріотизм!

А цїлию тої поганої роботи є — розбити, роз'єднати Українців в Америцї та викликати між ними братовбийчу боротьбу.

* * *

Український нарід терпеливий. Що він вже не перетерпів?!

Натерпів ся стільки образ від чужих, перетерпить ще і від своїх, до якогось часу...

Але розбитись на ворожі табори не дасть ся.

Буде бороти ся, але проти ворогів, а не проти братів!

Даремні заходи!

СЕ НЇКОЛИ НЕ ЗАБУДЕТЬ СЯ...

—о—

Український нарід нїколи не забуде, що орган епископа Ортинського „Америка" назвав його:

1. „Руским Іваном";
2. „Пяними (фірманами)";
3. „Гетьманами від бар".

Образи, киненої в лице цїлому народови, нїколи не забуваєть ся, але пятно лишить ся не на народї, а на тім, що кинув ту образу.

Кождий скаже:

— Се та ґазета, котра образила наш нарід!

ПО ПОХИЛЕНІЙ ДОЩЦЇ.

Орґан епископа С. С. Ортинського „Америка" (ч. 269 з дня 23. падолиста 1915), в статї „З голосів преси про Сойм" пише між иншим:

„Що, ви думаєте, що за нашу патріотичну добре платну роботу нїхто не знає!!

„Що!! Ви гадаєте що за наш „Сойм без попа і пана" (бо Дудики, Демчики, Лотрики не мають еще дипльомів на панів, хиба дехто з них має „докторат" без офісу) нїхто з людий не згадав, не похвалив, не підніс та не писав в ґазетах!"

„Нам байдуже, хто, що, коли, де зломив, оклеветав, обрабував, звів, знасилував, або вішав людий на ліхтарні, коби лише наш гурт збільшив ся."

І так дальше. Такими словами написана цїла стаття на дві шпальти. Подаємо тих кілька речень яко історичний памятник філядельфійської культури з 1915. року по Христовім різдві.

КОЛИСЬ, ЗА КІЛЬКА ЛІТ...

—о—

Колись, за кілька лїт Ваші дїти будуть читати книжку про боротьбу Українських Січових Стрільцїв за волю України, яка вижидала толї 260 лїт.

В тій книжці буде написано, що підчас війни було мало не мілїон Українцїв у Злучених Державах і в Канадї. Там вони не потерпіли анї неволї московської анї польської і розуміли та відчували то страшне горе, яке так довго терпів їх нарід і дзятого поновили Українських Січових Стрільцїв так як рідних братів або синів так, що кождий американський Українець і Українка — складали від себе жертви на дар для них.

— Мамо, а Ви кілько дали на дар для наших Стрільцїв хлопцїв і дївчат, що били ся проти Москалїв за волю нашої України? — спитаєть ся мала доня своєї мами.

Мама має вчити доню говорити правду, тож і сама мусить їй сказати правду, і скаже: — Я... я... нїчого!

Або синок спитає батька, а батько також відповість як та мати.

Чи буде така хвилина мила Вам, батькам, матерям і Вашим дїтям?

Чи не буде вона для Вас прикрою?

Або взагалї, коли би і Ваші дїти навіть не читали книжки про Українських Січових Стрільцїв, котрі не глянули на образки, де будуть лиця тих молодих героїв і геройнь, що вчасно погасли... — то прецїнь Ви самі нераз ще споминете ті роки війни тай Українських Січових Стрільцїв і славних Січовичок і пригадаєте собі, що тоді, як другі складали жертви на дар для тих, що приймали рани, аби віднати рани Вітчині-Україні — тоді Вас між тими не було.

Се Ви пригадаєте собі не раз: може і тисячу разів і певно Вам буде прикро, як прийде Вам на гадку, що Ви належите до тих, що не дали на дар для Українських Січових Стрільцїв.

Але нинї, завтра, позавтра... ще може кождий з нас запобігти тому, аби теперішного часу колись не згадувати з докором совісти.

Нинї, завтра, позавтра — ще кождий з нас може виймити доляра чи більше тай других ще заохотити і післати до „Свободи" на „Дар для Українських Січових Стрільцїв".

Нинї, завтра, позавтра і в дальших найблизших днях ще час дати на рідвяний дарунок для них, який ще може наспіти в пору. Лише, хлопцї і дївчата, подбаймо щиро і скоро, аби було що післати.

Гуцул з Буковини.

Дітройт, Міш., 21. падолиста 1915.

ПО СОЙМІ.

—о—

Гей, до бою за Вкраїну!
Нашу любу Вітчину,
Всї єднаймось без ріжниці
У тану хвилю важну!

Зазвенів голос з Ню Йорку,
Голос найлїпших синів,
Синів Неньки-Україні,
Без ріжниці всїх станів.

На сойм! На сойм! — чув ся голос.
На сойм, Народе, зберись!
З дрімоти вже пробуди ся,
Глянь за море, подивись!

Там всї разом з'єднали ся,
Тай подались у Стрільцї,
Свободу нам добувають
І старі і молодцї!

Сильний голос всюди вчули
Наче дзвона із вежі,
Тай питають, нащо буде
Сойм, свої люди й чужі.

В кождім місци збирали ся
Делєґатів вибирать,
Тай далеко до Ню Йорку
На Сойм славний посилать.

Сойм відбув ся величаво,
Посли були всї;
Чужі сьому дивувались,
Питались о всїм:

Що ми є; як ми зовемось;
До чого ми стремимо:
За чим сила нас там стала;
Чого хочемо, ждемо?

— Волї! Волї! — для Вкраїни
Ми вже хочем двіста лїт!
За волею тут прибули,
Скинуть хочем важкий гнїт!

— Тільки разом всї єднайтесь! —
Так сказали чужинцї,
А зійде Вам воля ясна,
Бо Ви славні є мужі!

Тож єднаймось, Братя, разом,
Най роздорів не буде,
Сойм відбутий в Новім Йорку
Най до згоди приведе!

П. Каваців,
4947 S. Laflin St., Chicago, Ill.

ФОНД ОБОРОНИ МИРОСЛАВА СІЧИНСЬКОГО.

281. Манчестер, Н. Г. Жертви зложили отсї добродії: Всч. о. Ант. Строцький, місцевий парох, $5.00; Бр. св. Івана Хрестителя $10.00; Сестрицтво Непорочн. Зачатя Преч. Діви Марії $10.00; Мих. Любінський $5.00; Марія Стриків $2.00; Іван Палій, Петро Найда, Петро Струк, Василь Шиш, Олекса Потрійник, Олекса Кубара, Теодор Пізнак, Гаврило Ґула, Микола Заворотний, Іван Петрах, Микола Буній, Микола Солодуха, Роман Петрашкович, Василь Медвідь, Мих. Костина, Олекса Сисин, Іван Квасніцький, Настя Кухар, Параск. Завінська, Магдалина Дубчак, Пазя Фаберська, Параск. Ґула, Варвара Петрачкович і Теодор Петрик по $1.00; Марія Савран і Настя Химка по 60 цнт.; Стефан Желізко, Мих. Дармохвал, Андрій Горлатий, Микола Кизима, Петро Дерґало, Теодор Верник, Дмитро Баран, Матвій Завінський, Теодор Буцяк, Теодор Голембйовський, Ілько Струса, Стефан Турчин, Мих. Кісьоля, Іван Чикурлан, Сенько Дилин, Андрій Солтисік, Іван Петрачкович, Олекса Буцяк, Іван Буній, Теодор Заміщак, Яків Бурин, Павло Заміщак, Роман Шиняк, Стефан Халак, Іван Патинко, Микола Цицик, Яким Стецкович, Іван Малаховський, Мих. Томіцький, Мих. Зрівняк, Василь Голей, Петро Медвідь, Гаврило Петрачкович, Юстина Гарасик, Катерина Порхавка, Анна Карпин, Катерина Беднарчик, Олена Беднарчик, Катерина Харко, Марія Бурин, Марія Буцяк, Магдалина Мачалаба, Марія Сташ і Михайло Лехман по 50 цнт.; Марія Хруняк і Настя Голей по 30 цнт.; Михайло Голей, Михайло Кизима, Андрій Кухар, Дмитро Янош, Микола Олійник, Мих. Бурин, Михайло Кухар, Яцко Медвідь, Микола Шиш, Дмитро Гуменний, Микола Матвіїв, Микола Татарин, Микола Ковальчук, Василь Костина, Василь Петрів, Михайло Кіт, Адам Осолінський, Павло Хруняк, Микола Томіцький, Андрій Баран, Марія Станчак, Йосиф Петрик, Іван Грицуна, Гаврило Шухват, Іван Павелко, Никифор Дубчак, Кирило Макар, Сенько Когут, Іван Когут, Гриць Ґула, Іван Макух, Методій Зрівняк, Андрій Кравець, Федь Сенедяк, Павло Пелихович, Катерина Пелихович, Матрона Оленич, Андрій Стець, Панько Стець, Федь Джуряк, Сенько Сенедяк, Юрко Гаврилів, Андрій Ляпка, Микола Букартик, Марія Плечій, Марія Кісьоля, Зофія Качмарська, Марія Голей, Марія Добрянська, Марія Худоба, Марія Джуряк, Анна Луцик, Юстина Костина, Анна Макар, Ірина Кіхтан, Анна Ілечко, Юстина Потеребушка, Катерина Кушнір, Анна Фаберська, Марія Шалай, Емілія Бучак, Марія Шепета і Катерина Купан по 25 цнт.; Атаназ Беднарчик, Андрій Кічан і Йосиф Гашинський по 15 цнт.; Антін Хруняк, Петро Хруняк, Домінка Хруняк і Надія Хруняк по 10 цнт. Члени 178 відділу У. Н. Союза: Іван Луцик, Онуфрій Дубчак, Ілько Миськів і Йосиф Марчак по $1.00; Мих. Пейко і Микола Плечій по 50 цнт. — Разом $101.40

Збіркою заняли ся: Стефан Турчин, Петро Струк, Марія Стриків, Настя Верник, Лесь Сисин, Петро Медвідь, Настя Химка і Марія Савран.

282. Дітройт, Міш. Тов. „Поділє", від. 90 Р. Н. Союза, вислало через Івана Шкварика жертву в сумі $40.45

283. Бруклин, Н. Й. Тов. „Українські Козаки", від. 82 Р. Н. Союза, і його члени зложили отсї жертви: Тов. „Укр. Козаки" $25.00; І. Павлюк, Г. Кривуцький, Н. Сподарик, М. Панич, Й. Жмудовський, В. Чепак і Й. Бережинський по $1.00. — Разом $32.00

284. Мускеґон Гайтс, Міш. Тов. „Січ" і його члени зложили отсї жертви: Тов. „Запорожська Січ" $10.00, на засїданю зібрали товариші $3.30; на руки тов. Василя Маруняка і Йосифа Штеня, котрі занимались збіркою в Мускеґон і в Мускеґон Гайтс, зібрали $17.90 від отсих добродїїв: Йосиф Витвицький $2.00; Василь Маруняк, Йосиф Штень, Стефан Сенів і Дмитро Лешко по $1.00; Николай Штень, Н. Максимів, Олекса Максимів, Юрій Маруняк, Григорій Санітович, Семен Шеремета, Николай Глибан, Захарій Береза, Петро Матушевський, Николай Винник, Дмитро Грицишин, Михайло Смук і Гринько Іванів по 50 цнт.; панна Юлія Паякевич 40 цнт.; Йосиф Озґович (Поляк), Михайло Зязда (Поляк), Антін Марчук, Григорій Ясїнський, Стефан Бабій, Йосиф Дичка, Йосиф Медвідь, Михайло Богай, Іван Березовський, Ілько Марчук, Никола Ільків, Данило Цап, Никола Іванів, Іван Чернецький, Павло Чайковський, Константин Градовський, Михайло Винник і Іван Матушевський по 25 цнт.; Іван Ковальський (Поляк) і Василь Заяць по 20 цнт.; Василь Беринець 10 цнт. — Разом $31.20

285. Когус, Н. Й. Гості на бали Товариства „Борба" зложили на руки Теодора Маліґловки отсї жертви: Теодор Маліґловка і Анна Починок по $2.00; Антін Афінович і Іван Блищак по $1.50; Тимко Афінович, Дмитро Апостол, Анна Апостол, Петро Апостол, Анастазія Королишин, Михайло Ярема і Стефан Коник по $1.00; Михайло Дмитерко, Йосиф Мудрий, Данило Оришак, Олекса Савка, Никола Жмурко, Никита Бедзін, Михайло Галашин, Йосиф Бабій, Марцеля Бойчук, Зофія Ружила, Ядвиґа Ступак, Елисавета Мазурик, Йосиф Дзямба, Іван Зубик, Іван Пугач і Василь Мудрий по 50 цнт.; Михайло Цілінський 30 цнт.; Бил Обрайн (Айриш), Григорій Недїльский, Данило Залюпаний, Зофія Савка, Михайло Стримецький, Лев Апостол, Василь Качун, Гринько Базар, Зофія Фірман, Василь Партак, Людвик Слупський, Марія Ніцпой, Іван Горбачук, Никола Депутат, Магдалена Береза, Гнат Бабяк, Петро Ропіцький, Іван Дмитерко, Катерина Дмитерко, Никола Назарко і Адам Михалишин по 25 цнт.; Петро Сапіцький 23 цнт.; Мелянія Рогожинська, Розалія Мокрицька, Йосиф Роздільский, Василь Стадницький, Іван Павелчак, Анна Ґрудецька, Павло Кожух, Ілько Ванків, Павло Омельків, Іван Серафим, Іван Ярош, Іван Дзямба і Франко Варжава по 10 цнт. — Разом $29.08

286. Вілксбери, Па. На руки Івана Малищака і Стефана Ковальського зложила читальня „Просьвіти" і її члени отсї жертви: Чит. „Просьвіти" $5.00; Петро Сенюта $1.00; Семко Пеш 75 цнт.; Петро Лавний, Іван Малищак, Яків Микилита, Константин Олійник, Федь Микулин, Михайло Винник, Василь Сенюк, Марія Лавна, Андрій Глух, Михайло Джуґан і Павло Корнова по 50 цнт.; Федь Малик, Василь Левко, Микола Пачковський і Трофим Шпур по 25 цнт. — Разом $13.25

287. Н. Тонаванда, Н. Й. На руки Стефана Дикого зложили жертви отсї добродії: І. Горох і А. Федорович по $1.00; Гр. Івахів, Ст. Дикий, Гр. Зворецький, В. Ступик, Ів. Бучик, М. Чопик, Ів. Павлик, Н. Чізмар, Н. Кваснік, Ів. Богдан, Андр. Бростко, Марія Бігайло, В. Кляйнет і Йос. Качурівський по 50 цнт.; Гр. Карпинець, І. Онищук, М. Домський, С. Турецький, М. Миськів, Дм. Ружило, Ів. Ворик, Олекса Ковальчук, О. Марціняк, Катерина Льорет, Марія Баран, Анна Баран, Михалина Лисак і Іван Баран по 25 цнт. Разом $12.50. Відтягнено на оплату 15 цнт., вислано $12.35

288. Трентон, Н. Дж. Братство св. Ап. Петра і Павла, від. 157 Р. Н. Союза, жертвувало $10.00

289. Бутлер, Па. На хрестинах у Михайла Содомира на зазив Леона Ільчишиного зложили присутні гостї отсї жертви: Лев Ільчишин і Михайло Содомир по $1.00; Михайло Ільчишин 50 цнт.; Андрій Цихонський (Поляк), Іван Матецький (Поляк), Федор Пачковський (Поляк), Лесько Пелех, Катерина Крита, Антін Скрабуш, Анна Содомир, Михайло Поливка, Іван Блищак, Петро Чапельський, Ілько Бобак і Михайло Содомир по 25 цнт. — Разом $5.50

290. Байон, Н. Дж. На весїлю у С. Фіялка зібрав Ю. Воробець $4.45

291. Ню Йорк, Н. Й. На весїлю Якима Трача з Марією Хомів зібрав В. Кметь $4.08

292. Байон, Н. Дж. Іван Кушнір жертвував $2.00

293. Філядельфія, Па. Катерина Паначак жертвувала $1.00

294. Ню Кенсінґтон, Па. А. Килар жертвував $1.00

295. Гіксвіл, Л. Ай., Н. Й. Михайло і Анна Марціюк жертвували по 50 цнт. — Разом $1.00

296. Джолієт, Іля. Теодор Кіно жертвував $1.00

297. Кинок, Онт., Кан. Павло Барилак жертвував $0.60

Спростоване: В збірці під ч. 249 має звучати імя жертводавця Федір Вишньовський.

Сума оголошена в сїм числї „Свободи" виносить $290.36

Оголошено в ч. 135 „Свободи" $4.179.10

ЗАГАЛЬНА СУМА $4.469.46

Всї жертви на повисшу цїль просимо посилати на адресу касіера Комітету оборони М. Січинського:

ANDREW SAWKA,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Український Сойм
ДНЯ 30 і 31. ЖОВТНЯ 1915 Р.
В НЮ ЙОРКУ.

(ЗВІТ).

(Продовжене).

Реферати:

Михайло Байдюк, бувший народний учитель на російській Україні, реферат на тему: **„Теперішний український рух у російській імперії".**

До часів російської революції не богато було мови про українську свободу в російській державі.

Український нарід хоч не спав, то мав замкнені уста і сковані руки. Цїлий український рух робив ся тільки тими людьми, котрі покінчили висші школи і вся робота вела ся потайки і нелеґально.

Селянин небогато про те чув і знав, що дїєть ся у сьвіті. Не було нї одної української часописи, бо право не дозволяло. Не можна було скликати віча, бо право не дозволяло. Не можна було закладати товариств, бо право не дозволяло. Відкиж мужик мав довідати ся, хто він і чому невільний?

1905 року, як російське військо програло велику японську війну, цїла Росія зашевелилась. Просьвічений і непросьвічений, бідний і богатий, Українець, Москаль і Поляк і Жид і Литвин і Фінляндець: одним словом всї народи російського царства скористали з того, що царська армія була розбита і піднесли бунт. Той бунт—то славна російська революція 1905 і 1906 року. Від тої революції зачинаєть ся нове житє на російській Україні.

Такої зміни, як 1906 р., не було у нашім краю за людської памяти. Ніби зпід землї повстали українські ґазети, читальні, видавництва і партії. *Люди плакали з радости, коли побачили першу часопись*, друковану по українськи. То була ґазета „Хлїбороб", друкована у місточку Лубнях. За тою ґазетою появило ся десять инших і за кілька місяців українських тижневників, дневників і місячників було **34**. Українська книжка — та перша і необхідна зброя робітника і мужика за рівне право — стала вандрувати від хати до хати і отвирала людям очи. Не десятки, але сотки тисяч українських книжок продано у тих самих ґуберніях, де давнїйше російські книжки не розходили ся, хоч їх даром роздавано. Українські просьвітні товариства стали рости одно за другим, часто без жадної участи зі сторони так званої інтеліґенції. Повстали дві дуже популярні політичні партії: українська радикально-демократична партія, котрої орґаном була ґазета „Рада", і українська соціяльно-демократична партія, котрої орґаном була ґазета „Слово". 40 послів з України жадало в думі **самоуправи** для цїлої тої української землї, котра злучена з російською державою. Українські посли жадали також, аби дума примусово викупила велику панську посїлість, щоби ратувати селянство від беззмеля.

Перший раз від давних часів українське село стало само про себе думати, не оглядаючи ся нї на дідича нї на царя. Коротко сказавши, український рух у послїдних десятьох лїтах був сильний, демократичний і загальний.

Посторонні люди, приятелі і противники, бачили і розуміли те, хоч російське урядове телеґрафічне бюро не пускало поза границї Росії вістий про українську політику.

Тому, хто легковажить національну сьвідомість російських Українців, хто не вірить у сьвідому силу російської України, можна показати крім українських сьвідоцтв сьвідоцтва таких безсторонних людий, як американський професор Archibald Coolidge і московський професор Павло Мілюков. Професор Coolidge з університету Yale, котрий довгі лїта жив у Петербурзї і добре знає російські відносини, так пише*) про Україну під теперішну пору:

„Мимо енерґічних заходів уряду, щоби спинити і здусити національну українську сьвідомість, рух за визволенєм України росте і набирає великого значіня. Сей рух грозить подїлом теперішної Росії на дві части: на Московщину і Україну. Від сего руху залежить доля великої части Европи".

То саме говорив на рік перед війною берлїнський професор Otto Hoetzch, але може йому не всї схочуть вірити, бо він — Німець; тому я ще наведу сьвідоцтво не німецького але московського великого вченого і демократичного політика, посла до думи, Павла Мілюкова. Отже 24. лютого 1914 року, того дня як в думі була горяча дебата про заказ сьвяткованя столїтної річницї народженя Шевченка, посол Мілюков так говорив:

„Український рух то є національний рух, щоби здобути для України самоуправу і перетворити Росію на федерацію вільних націй. Сам простий нарід є головний прихильник сего руху і тому нема такої сили, котра би спинила українське відродженє; але дуже легко зробити його ворогом російської держави і російський уряд сам до того прикладає свою руку і будить на Україні ненависть до злуки з Московщиною".

Не всї російські поступовцї так добре розуміли і так прихильно цїнили наші змаганя і надії на конституцію і автономію. Многі уважали і уважають Україну нерозлучною і підданою російською землею. Тим більше ми поважаємо мужеські слова чесного російського патріота. Вони показують на живучість української нації в Росії. Ще лїпше видно ту живу силу, як пригадаємо, якими дикими способами цар хотів знищити нашу націю — і не знищив її.

Як тільки революція показала ся слабша від царату, Україну відразу втратила ті всї свободи, які здобула підчас загального страйку 1905 року. Цьвіт нашого народу погиб підчас революційної боротьби: одні у арештах, другі на засланю, треті на шибеницї. Настали злі часи, бо темна сила взяла верх. Україні міністер Столипін так як би відобрав вибір послів до думи. Хоч цар вже не сьмів заборонити українську ґазету і народну книжку, бо Академія Наук у Петроградї перед цїлим сьвітом признала українській мові рівне право, але пійшло урядове каранє української преси. Одного тільки 1913. року у київській, херсонській і харківській ґубернії арештовано двайцять і одного редакторів; сконфісковано двайцять шість ґазет і наложено на редакції вісімдесять пять кар в сумі двайцять тисяч рублів. Почта навмисне не доручувала українських ґазет адресатам. Впрочім — як посол Мілюков казав у думі — кождого передплатника української ґазети записували на почтових стаціях, щоби, борони Боже, не приймити коли д одержавної служби чоловіка, що вірить в українську самоуправу. Проти читалень товариства „Просьвіти" і инших товариств вийшов указ, щоби не дозволяти їх, бо сказано було урядово, що вони не є російські. Рівночасно уряд брав велику оплату від українських книжок, спроваджуваних зі Львова, кажучи урядово, що вони є російські. Навіть зачали знов забороняти українські театральні представленя, особливо по селах, щоби часом українська пісня не збудила політичного сумлїня у „Малороса" і не зробила з него Українця.

Але то вже було за пізно. „Малоросія" „малоросла", а Україна „у-край-пійшла"—ніби повінь на весну, коли сонце засьвітить і зимова крига розтане. Як японський розгром російської армії приніс Росії революцію, так революція раз на завше перехрестила Малоросію у Велику Україну. Ми вже того не забудемо.

Надармо поставили салдатів на Шевченковій могилї, щоби стерегли давно помершого, бо може вийде з гробу і покаже новому поколїню, як здобувати волю. Шевченко мирно спочиває, але його пісні ходять по сьвіті і бунтують проти царя та проти неділимої Росії. Надармо царські слуги намовили свого пана до війни, надармо загарбали галицьку Україну і завязали уста Україні російській. Надармо так зробили, що підчас російського пановання у Львові 35 міліонів Українців не мали на своїй землї анї одної ґазети! Надармо *спалили східну Галичину і кого хотїли*, того на Сибір післали. Надармо закріпостили російську Україну і кого тільки могли, того у тюрму посадили. Надармо наймили богохульців, щоби проголосити перед сьвітом, що нібито наш край свободи не хоче і не бажає. Все то надармо і сьвіт про те знає. Програє російський цар велику гру, трясуть ся основи його власти і скоро й певно наближаєть ся той час, у якім новий розгром російського війска — котрого шкода — увільнить від царя Росію — котрої більше шкода — і поможе здобути нову свободу для України — котрої нам з усього найбільше шкода, **бо тільки Україна єсть наша матїр.**

І навіть, як би російська армія наново Галичину здобула і Галичину Москві піддала, то не тратьте, Братя, надії, бо навіть тоді анї галицька анї українська неволя не буде вічна. Ви нам даєте силу тої практики, яку Ви добули у тяжкій боротьбі з польським панством, а ми Вам дамо запал 28 міліонів здорового і молодого народа. І до спілки здобудуть австрійські і російські Українці **волю для цїлої України, котра єдина єсть наша матїр.**

—o—

Володимир Б. Лотоцький, співредактор „Свободи", реферат на тему: **„Становище американських Українців до війни".**

Український нарід живе тепер в 4-ох державах: Росії, Австро-Угорщині, Канаді і Злучених Державах. Через те з конечности є тепер чотири українські політики у відношеню до війни в Европі, бо кожда держава на політичнім житю кождої галузи українського народа, утвореної політичними межами, лишає своє пятно, яке може бути для загально-української справи меньше або більше корисне. Се явище зовсім зрозуміле. Ходить лише о те, щоби і в найтяжших пробах весь нарід почував єдність та оберігав бодай останну свою сьвятість, то є — народне достоїнство.

З вдоволенєм можемо ствердити, що всї ті чотири галузи нашого народа видержали найтяжшу пробу, так як на зрілу націю пристало. Всюди була *народна єдність* і скрізь *збережено народне достоїнство*.

Жадному з народів не грозила така небезпека як українському, бо тільки на один український нарід напосїла ся Московщина, щоби його знищити. А мимо того, або може радше власне длятого він видержав на становищи народного достоїнства і доси нїгде не схитнув ся анї крихітки, не подав ся перед тими, що нерчать його істнованє.

Отся тверда і видержана проба показала перед сьвітом, що ми нація.

Як я згадав, кожда держава вибила своє пятно на українській політицї.

В Австро-Угорщині вона є закрашена австрофільством, а поза тим визначаєть ся своїм різким протиросійським вістрєм.

В Росії українська політика мовчить. Мовчить, бо не може бути за Росією з огляду на національний інтерес, а проти Росії з уваги на воєнний стан. Ся політика в даних обставинах є оправдана.

В Канаді українська політика також звязана воєнними обставинами; там вона є за Британією, хоч рівночасно є проти її союзницї Росії. Доси вона доволі тиха.

Найбільше свободи рухів мають Українці в Злучених Державах. Се тепер одинокий край, де ми можемо зовсім свобідно сказати свої погляди про наше становище до европейської війни.

Невтральність Злучених Держав зовсім не боронить нам висказувати свої політичні симпатії. В дійсно свобідній державі можна висказувати свої симпатії не лише, як вона оголосить невтральність, але навіть як оголосить війну.

Тож ми тут висказували і дальше висказуємо свобідно свої політичні симпатії з приводу теперішної війни.

Зрозуміла річ, що першим нашим обовязком було виступити проти самодержавного уряду Росії, який 260 лїт тяжко давить і гнобить український нарід і хоче знищити його яко націю, і тимсамим желати побіди над Росією австро-угорській монархії, де наші братя мали бодай якутаку змогу національного розвитку. Повинні ми були се зробити навіть хоч би із засади, що „ворог мого ворога є моїм приятелем".

Через те ми ще не забули того, що наші братя зазнали під Австрією; не забули польської неволї під австрійським покровом, перед якою ми втікали до свобідної Америки; не забули ми і того, що австрійські Німцї були глухі у віденськім парляментї на жалоби наших братів і підпирали Поляків проти Українців. Все те ми добре тямимо. І не маємо причини аж розщибати ся за Австрією, котра навіть підчас війни виписує в Галичині Поляків проти Українців. Але народна честь і народний інтерес вказував нам такі політичні симпатії, яких ми держимо ся. І ся наша політика показала, як ми вміємо цїнити свободу, коли навіть за сю її крихітку Австрія найшла у нас до певної міри симпатію!

Таке становище наше у відношеню до Росії й Австро-Угорщини. Воно у ріжних відтїнках цїхує політику загалу Українців на землї Вашінґтона.

А щодо воюючих держав на заході Европи, де вхоять в гру спори між Німеччиною й Англією та між Німеччиною і Францією й Бельґією, — ми маємо вільну руку, бо там безпосередно наші інтереси не вяжуть ся. Одначе, хоч вислїд війни на заході Европи до певної міри і для нас не байдужний, ми отверто заявляємо, що ми яко нарід, що стремить до власної волї, не бажаємо поневоленя жадному народови. Нехай усї Французи й усї Бельґійцї мають повну свободу і нехай живуть у своїй вільній державі.

* * *

Яка-ж тепер взагалї цїль української політики у Злучених Державах?

Ідеалом нашим і усїх Українців — повинна і мусить бути: в і л ь н а у к р а ї н с ь к а р е п у б л и к а.

Одна українська рипублика для цїлого українського народа! Злука всїх українських земель: і тих, що тепер під Росією і тих, що тепер під Австрією та Угорщиною — під одним републиканським правлїнєм, під правлїнєм цїлого українського народа!

Се повинен бути наш клич; се повинно бути оконечною цїлию в програмах поступових українських партій!

* * *

Дотеперішних держав — Росії й Австро-Угорщини ми не признаємо за правних господарів на нашій землї, бо правними господарами на нїй ми можемо признати тільки самий український нарід.

Коли-ж наші симпатії в теперішну пору є по сторонї Австро-Угорщини, то не тому, аби ми там бачили свою будучність, але тому, що ми в нїй бачимо бодай певне заборало проти знищеня, з яким іде Росія на наш нарід. І лише яко таке заборало ми можемо вважати Австро-Угорщину, а її пановане над частю нашого народа — яко переходовий стан. Сеї чужої, монархічної держави не сьміємо ми признати правним господарем анї частинни анї цїлої України.

Приймаємо покищо се пановане і, хто знає, чи ще не приймемо на якийсь час лише під примусом обставин, але не сьміємо зректи ся своїх людських і народних прав.

І тому, коли би по Европі залунав могучий клич: **„Републиканський устрій для усїх народів Европи!"** — то обовязком передівсїм усїх Українців у Злучених Державах є приняти сей клич як найгорячійше та доложити всїх своїх сил, щоби сей клич перевести в дїло.

Колиж би події зложили ся так, що ми не зможемо ще зараз по теперішній війнї осягнути нашого ідеалу — вільної України, то мусимо бодай приложити і своїх рук до заходів, аби наш нарід вийшов з того огню, в якім куєть ся доля народів, як найлїпше.

Хочу тут піднести дуже важну справу.

Окрім ворожої Московщини наш нарід має другого ворога — польських політиків.

Польські політики залицяють ся тепер до Австрії і до Українців, щоби або:

1) відбудувати історичну Польщу, то значить: з польських, українських і литовських земель; — або

2) бодай утворити в Австрії більшу польсько-українську самоуправну Польщу.

Відбудоване давної історичної Польщі — се доволї сумнївна справа, бо годї повірити, аби нова Европа хотїла і змогла відгрівати старі гріхи.

Але можливе се друге, а се тоді, коли війна не скінчить ся новим розгромом Росії, а Українцї не припильнують в пору своєї справи.

Се була би просто нова руїна України. Се була би не лише політична неволя, але й економічна. Треба знати, що польська шляхта при помочи звичайного рабунку загорнула велику часть земель на цїлій правобережній Україні. Скрізь аж по Днїпро величезні простори українських земель є в руках польської шляхти.

Можна собі представити, що то дїяло би ся там під панованєм Польщі. Будовано би Польщу так, як се роблено у східній Галичині.

Цїлию української політики мусить бути, щоби велика посїлість на Україні перейшла в руки українських селян. А се нїколи не станеть ся під Польщею. Сю справу мав на увазі Союз визволеня України, коли у своїй програмі поставив домаганє, що у вільній Україні може бути лише один парлямент (чи сойм) — із загального голосованя, аби велика власність польська чи й инша, коли би дістала палату висшу (сенат), — не стала ся паном України.

І ось тому то Українцї повинні як найрішучійше відкинути польські залицяня і сеї справи добре пильнувати.

В однїй арабській казцї говорить ся, що як один чоловік стрінув другого і сказав до нього:

— Я тебе люблю! — то сей відповів йому так:

— Чому нї? — як ти не є анї моїм своїком, анї сусїдом, анї знакомим, анї приятелем, анї вірителем, — то се зовсїм можливе!!!..

Так і ми скажім польським політикам: Любім ся — здалека! Ви майте польську свободу для себе, а ми для себе українську!

Кінчу словами, що ми американські Українцї повинні передівсїм голосити наше загально-народнє домаганє: вільна Україна!

Се перше.

А друге, коли ходить о політичні торги щодо приналежности українських земель до других держав, то стіймо на сторожі, щоби передівсїм наші землї не були злучені з польськими; — а коли би ті землї або часть їх мали остати ся під Австрією, щоби творили там одну окрему самоуправну українську провінцію; а коли-ж би ті землї або часть їх остали ся під Росією, щоби там творили одну окрему самоуправну українську провінцію.

(Дальше буде).

*) Yale Review, April, 1914.

ЗВІТ СОЙМОВОГО ДЕЛЕҐАТА.

(Допись).

Філядельфія, дня 11. падолиста 1915.

Пане Редактор! Від товариства „Вільних Горожан" з Філядельфії був висланий на Сойм **п. Коваль**. Коли він вернув ся зі Сойму, то ми надїяли ся, що він нам щось доброго скаже про Сойм, коли то не тільки наші, але й чужинецькі ґазети тільки написали ся про се. Але Коваль каже нам: „Сойм се було сьмітє і поліно в оцї українського народа". А „Вільні Горожани" закричали: „Ганьба!". Дальше каже Коваль: „Зле радили на Соймі, бо ухвалили Україну без хлопа, попа і пана. А як про се дізнаєть ся австрійське правительство, то буде біда. А Демидчук, — то вже певно не вернеть ся до старого краю; він приїхав сюди, щоби знова заробити доляри. Не так, як наш Владика, що цента при душі не має".

І так говорив Коваль, говорив, аж скінчив. А ми слухали і здавало ся нам, що то проповідь в катедрі про шуфлю, бюро і мацшину. Тай ми думали собі: Та нащо нам другої проповіди, як ми такусаму чуємо в церкві. А Ви, пане Коваль, як хочете панів на Україні, то чому Ви не поставили внесеня, щоби на Україні панували пани, а не нарід без ріжниці станів?

Але не знаємо, Пане Редактор, чи то правда, що там такі були ухвали на Соймі, що має бути Україна без хлопа, попа і пана, але як Ви знаєте, то нам напишіть. Ми знаємо тільки, що хочемо, аби була вільна Україна.

Будьте здорові!

Никола Погорецький, Дмитро Лозинський, Семен Сорока.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Ухвалені резолюції будуть оголошені в повнім звітї з нарад Сойму, який тепер друкуєть ся. Такої резолюції, про яку говорив п. Коваль, на Соймі не ухвалено і нїхто такої резолюції навіть не ставив. Для нас дивно виглядає, як п. Коваль міг такими поганими словами накинути ся на Сойм, бож він самий на Соймі говорив цїлком инакше, признаючи Соймови велике значінє для народної справи.

ДОПИСИ.

З ST. JOSEPH, MO.

Далеко від инших українських кольоній живе нас тут кількадесять сьвідомих Українців, котрі слїдять всї рухи нашого політичного розвою і бачать, що філядельфійська ніби — „руська" ґазета безпідставно нападає на наших народних провідників. Народ сам бачить, хто то є ті киринники і несовісні політикери, яким іде о личний інтерес. Вони нападають на д-ра Демидчука на Передсоймовий Комітет і на всїх. А кілько то др. Демидчук наїздив ся по Америці по вічах, орґанізував народ і кілько причинив ся для добра України, а мимо сього ще находять ся якісь чортівські руки, що пишуть проти него. Коли таким політикерам не подобає ся українська справа і Український Сойм, то вони є кепські Українцї, бо кождий добрий Українець тїшить ся і радїє, що народні партії злучили ся до одного дїла і хотять працювати разом для добра України. Кождий сьвідоміший Українець, хотяй тяжко робить з дня на день, всюди, де пійде, голосить українську справу і, як тілько може, так дбає для неньки України. Його очи сьвітять простим, але щирим зором для добра поневоленої вітчини, а такі, що мають досить часу і розуму, замісць ставати разом до працї, то видумують ріжні брехнї, щоби народ збаламутити, а потім сьміяти ся в кулак, що на своїм поставили. Український нарід пізнав вже добре, хто що варт і **кождий повинен обминати киринників з філядельфійської ґазети, а саму ґазету спалити серед міста, як колись робили українські читальники по наших селах з „Руським Селянином" в. Галичинї.**

Най жиє Україна і Український Сойм в Америці!

Никола Стельмах.

РОЗМОВА.

(Правдиве).

— Як ґадаєте, отче, чи то пасує, аби в ґазетї епископа прозивати другі українські часописи і їх редакторів; і взагалі, чи лицює в ґазетї епископа писати по коршемному?!

— Тссс, тихо! Знаєте, що тепер і стїни уха мають! Та певно, що не пасує, але епископ вже і без того скомпромітований! Тссс, тихо!

Протокол

з річного засіданя головного уряду Укр. Нар. Союза, відбувшого ся в днях 5—7. жовтня 1915 в місті Джерзи Сіти, Н. Дж. в домі У. Н. Союза, 83 Ґренд Стр.

(Дальше).

Рух в членстві У. Н. Союза за час від 1. серпня 1914 р. до 30. вересня 1915 р.

Приріст членів:

	нові члени	наново принятї	взяли переступні карти	прийшли з ин. кляс посмерт.	змінили спадкоємців
Серп. 1914	286	106	57	28	35
Вересень	173	80	45	13	31
Жовтень	107	247	23	25	27
Падолист	56	280	37	29	33
Грудень	118	551	60	53	21
Січень 1915	44	169	45	214	24
Лютий	96	456	83	145	31
Марець	14	145	54	68	29
Цьвітень	51	129	82	38	32
Май	62	136	43	20	28
Червень	115	109	31	16	23
Липень	113	69	88	8	17
Серпень	74	72	16	11	26
Вересень	150	60	24	10	27
Разом	1459	2609	688	678	384

Убуток членів:

	суспендовані члени	виключені	взяли перест. карти	померли	перейшли до ин. кляс посмерт.
Серпень 1914	258	81	51	12	28
Вересень	825	83	43	12	13
Жовтень	1330	1398	29	14	25
Падолист	3074	873	49	10	29
Грудень	2035	114	76	11	53
Січень 1915	4514	108	58	4	214
Лютий	1228	67	40	10	145
Марець	788	18	41	5	68
Цьвітень	438	13	204	5	38
Май	355	12	46	6	20
Червень	198	8	36	2	16
Липень	165	69	86	4	8
Серпень	131	13	11	7	11
Вересень	116	25	20	5	10
Разом	15455	2882	790	107	678

Зіставлене:

З днем 31. липня 1914 р. було в У. Н. Союзі 398 відділів з числом членів ..	20.549
Від 1. серпня 1914 до 30. вересня 1915 принято нових членів	1.459
За тойсам час принято наново	2.609
За тойсам час принято з переступними картами	688
За тойсам час прийшло з инших кляс посмертного	678
Разом	25.983

Від 1. серпня 1914 до 30. вересня 1915 суспендовано з ріжних причин	15.455
Виключено з ріжних причин	2.882
Взяли переступні карти	790
Перейшли до инших кляс посмертного ..	678
Померло на ріжні недуги	107
Разом	19.912

З днем 30. вересня 1915 р. У. Н. Союз числив 6.071 членів. Після кляс посмертного се число представляєть ся так:

Кляса А 250	89
„ АА 500	2053
„ В 750	21
„ С 1000	3898
„ ВВ 1500	9
„ СС 2000	1
Разом дорослих членів	6071

Від 1. серпня 1914 до 30. вересня 1915 змінило спадкоємців 384 члени.

Загальний приріст членів від 1. серпня 1914 до 30. вересня 1915 виносив ...	25.983
Загальний убуток членів за тойсам час був	19.912
З днем 30. вересня 1915 р. остало	6.071
Не принято з ріжних причин кандидатів	17
Не принято з ріжних причин просьб о знижене посмертного	10
Не принято з ріжних причин о зміну спадкоємців	24

Від послідної гол. конвенції напечатано в анґлійській і українській мові (крім нових книг до урядованя) урядові формулярі числом 35. За тойсам час видано 16 інформаційних формулярів; написано 7.156 членських грамот; в лютім і марті 1915 р. виписано 8.630 „лінів", які розіслано до всіх відділів У. Н. Союза для підпису тим членам, котрі хотіли обдовжити свої грамоти і платити місячні вкладки після літ вступленя до У. Н. Союза; в цьвітни, маю і червни 1915 р. виписано 12.880 коверт для упорядкованя актів кождого члена зокрема. За той час зголосило ся 51 місцевих орґанізаторів, котрі не були членами нашої орґанізації, а взяли ся до орґанізованя нових відділів до У. Н. Союза. Тим орґанізаторам вислано всі потрібні інформації, друки і формулярі.

Звіт гол. фін. секретаря.

Звіт головного фінансового секретаря С. Ядловського представляєть ся так:

На послідній XIII. полов. конвенції У. Н. С. маєток орґанізації був:

В готівці було	142.598.78
На позичках	33.600.00
Доходи з дому У. Н. С.	6.345.50
Вартість дому	19.500.00
Друкарня	25.975.57
Разом	228.019.85

Прихід за серпень	25.192.02
Прихід за вересень	23.953.27
Прихід за жовтень	25.756.70
Прихід за падолист	52.186.90
Прихід за грудень	21.188.66
Разом	148.277.55
Розхід за серпень і вересень	29.978.77
Розхід за жовтень	40.754.96
Розхід за падолист	20.577.69
Розхід за грудень	21.557.95
Разом	112.869.37
По відтягненю розходів від приходів за повисший час остала надвишка	35.408.18

Замкнене каси Укр. Нар. Союза з кінцем 31. грудня 1914 року:

Готівка з XIII. голов. конвенції	142.598.78
Готівка поконвенційна до кінця 31. грудня 1914	35.408.18
Готівка (приходи з дому У. Н. С.)	6.345.50
На позичках	32.177.00
Реальність	19.500.00
Друкарня	25.700.00
Весь маєток з кінцем 31. грудня 1914 р. остав	261.729.46

ПРИХОДИ І РОЗХОДИ У. Н. СОЮЗА ЗА ЧАС ВІД 1-го СІЧНЯ ДО 31-го ВЕРЕСНЯ 1915 р.

	ГОТІВКА		ФОНД ПОСМЕРТ.		ФОНД АДМІНІСТР.		ФОНД РЕЗЕРВ.		ФОНД УБОГИХ		ФОНД НАРОД.		ФОНД СИРІТС.		ПОЗИЧКИ		РЕАЛЬНІСТЬ		ДРУКАРНЯ		БОНДИ	
Стан чинний з 31. грудня 1914	184.352.46														32.177.00		19.500.00		25.700.00			
Стан довжний з 31. грудня 1914						49.843.72		101.406.23		12.481.03		35.820.46		62.178.02								
Січень Прихід	61.805.88			41.614.26		11.196.13		1.986.55		596.05		1.331.72		488.10		4.593.07						
Січень Розхід		49.313.15	1.000.00		12.019.12				2.000.00		26.186.88		851.35		7.255.80							
Лютий Прихід	18.261.28			9.223.52		4.538.20		830.35		391.00		728.21		2.350.00		100.00				100.00		
Лютий Розхід		25.908.36	18.556.29		5.772.97				375.00		704.10		500.00									
Март Прихід	17.027.10			8.439.08		6.068.80		941.56		359.80		667.86		400.00		100.00				50.00		
Март Розхід		23.153.17	8.900.00		8.967.17				475.00		1.842.80		2.968.20									
Цьвітень Прихід	15.088.62			7.550.12		4.176.88		874.77		328.45		558.40		1.300.00		250.00				50.00		
Цьвітень Розхід		27.460.34	4.435.71		3.290.68				1.940.00		303.63		1.563.05		15.837.27							
Май Прихід	14.768.21			7.265.61		3.747.54		990.70		319.20		518.16		350.00		1.527.00				50.00		
Май Розхід		12.853.60	4.600.00		4.146.88				475.00		381.72		250.00		3.000.00							
Червень Прихід	14.863.39			7.001.80		4.806.82		671.28		306.55		532.54		1.094.40		400.00				50.00		
Червень Розхід		18.018.13	7.288.72		6.364.41				570.00		945.00		2.800.00		50.00							
Липень Прихід	14.735.95			7.049.29		3.831.27		1.713.97		428.45		639.58		923.39		100.00				50.00	49.515.00	
Липень Розхід		57.294.60	1.900.00		4.212.00		27.61		330.00		640.44		669.55									
Серпень Прихід	19.670.15			6.710.78		6.378.09		741.67		301.95		580.06		907.60		4.000.00				50.00		
Серпень Розхід		11.310.54	2.497.20		6.178.75				525.00		1.509.59		600.00									
Вересень Прихід	11.829.60			6.303.12		4.242.40		700.60		286.55		171.93				75.00				50.00		
Вересень Розхід		11.594.75	3.970.39		4.929.40				200.00		346.16		2.148.80									
Разом	372.402.64	236.966.64	53.148.31	101.157.58	55.881.38	98.829.85	27.61	110.857.68	6.890.00	15.799.03	32.950.32	41.548.92	12.350.95	69.991.51	58.320.07	11.145.07	19.500.00		25.700.00	450.00	49.515.00	
Стан чинний з 31. вересня		135.496.00														47.175.00		19.500.00		25.250.00		49.515.00
Стан довжний з 31. вересня			48.009.27		42.948.47		110.830.07		8.909.03		8.598.60		57.640.56									
	372.402.64	372.402.64	101.157.58	101.157.58	98.829.85	98.829.85	110.857.68	110.857.68	15.799.03	15.799.03	41.548.92	41.548.92	69.991.51	69.991.51	58.320.07	58.320.07	19.500.00	19.500.00	25.700.00	25.700.00	49.515.00	49.515.00

НОВИНКИ.

ЯК ПРИҐОТОВЛЯЛИСЬ ДО СОЙМУ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

Ріжні листи, які наспіли до нашої редакції перед Соймом, описували нам приґотованя до Сойму, які роблено з катедральної проповідниці. В однім листі, з дати 19. жовтня, читаємо:

„Золотоустий бесідник, епископський секретар о. Стецюк, говорив на вечірни в неділю 17. жовтня 1915 р., що аранжери Сойму — се зволоч, пресвитеріянські прічери і т. д. Рівночасно взивав своїх вірних, щоби плювали в очи всякому, хто буде говорити їм про Сойм. Такісамі поклики чули ми майже на кождім вічу, що відбувались у Філядельфії в справі українського дня, який уладжував за покликом „Америки" завязаний до сього комітет".

—o—

ҐАРНИЙ ПРИМІР.

Товариство „Запорожська Січ", відділ 192 У. Н. Союза в Геркімер, Н. Й., ухвалило наложити місячний розмет по пять центів на своїх членів на фонд вдів і сиріт по поляглих героях в старім краю. Повідомляючи о сім нашу редакцію, секретар сього товариства, п. Стефан Гузар пише довшу статю, в котрій між иншим каже так: „При сій нагоді відзиваю ся до всіх братів, товариств і орґанізацій, щоби вони також у себе перевели таку ухвалу. Порахуймо, кілько є членів в центральних орґанізаціях! Як би кождий член дав лише по пять центів місячно, то се зробило би красну суму. Про пять центів ніхто не збідніє, і знаку не буде на маєтку. А тому народови, котрий наставляє свою грудь в обороні вітчини, ми повинні помогти. Тож, Братя, подаймо собі руки, берім ся до складок і памятаймо, що громада по нитці, бідному сорочка. А помочи треба, бо там біда, нужда, нещастє, горе, плач, сльози, хороба, — а разом: війна!"

—o—

ВІДЕНСЬКІ ПРОФЕСОРИ УНІВЕРСИТЕТУ НА ВІЙНІ.

Під теперішну пору служить 300 професорів віденського університету при війску. Найбільше професорів служить з медичного виділу, бо аж 200, з правничого виділу 20, а з фільософічного 80.

ЛЬВІВСЬКИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДНИКІВ НЕМА В КИЄВІ.

Київські ґазети доносять, що Москалі перед покиненєм Львова взяли зі собою та вивезли до Києва 37 осіб яко закладників, а саме: 10 Українців, 12 Поляків та 15 Жидів.

Сї закладники уповновласнили „присяжного повіреного", себто адвоката Здановича, щоб він поробив відповідні стараня, щоб їм позволено на поворот до Галичини.

Зданович вніс відповідну просьбу до начального вожда. Опісля надійшла зі штабу до Києва відповідь з порученєм, щоб осібна комісія заняла ся провіренєм цілої справи та поставила штабови відповідні внесеня. Зараз таки зорґанізовано осібну комісію під проводом бар. Кноррінґа. На засіданю вияснилось, що в Києві перебувають усї закладники Поляки. Про Українців і Жидів київські ґазети не згадують. Значить ся українських закладників вже вивезено з Києва.

ПРОПОВІДЬ.

Філядельфія, дня 27. жовтня 1915 р.

Пане Редактор!

...При сїй нагоді пару слів. Наш Владика казав в церкві: „Тут у Філядельфії був один патріот і просив о посаду. Хотів 300 долярів і якусь машину, аби тільки якесь бюро отворити. А я, діточки, сказав йому: „Бери шуфлю, тай іди до роботи". Або з тими грішми: збирає Український Союз жертви тай посилає таким панам, як доктори прав, професори і таким другим, що мають пейду. А зі Союзом то тримає і др. Демидчук. І він висилає гроші таким, як він сам. А я, діточки, ваш Владика, то висилаю бідним, нещасливим до краю"...

Таких проповідий від трох неділь у нас повно. А на той Сойм? — Боже! — чого то не навиговорюють у нашій катедрі! Аж волосє дубом стає! Так само і на Соймовий Комітет і на всїх, що тим інтересують ся. Не пишу Вам більше, Пане Редактор, бо думаю, що Ви знаєте.

Здоровлю Вас,

Л. Б., читач „Свободи".

Добрий усюди бачить лиш добре,
Підлий лиш підле у других.

І. Франко.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подаєть ся до загального відома, що відділ 356 У. Н. Союза зістав з днем 3-го падолиста 1915 р. суспендований згідно з приписами §§243 і 244 статута У. Н. Союза.

Коли місцевий уряд висше згаданого відділу не застосує ся до приписаного часу, висше згаданий відділ буде виключений з орґанізації на підставі статута У. Н. Союза.

Поодинокі члени висше згаданого відділу У. Н. Союза, котрі хотять забезпечити собі членські права в орґанізації і надалі бути членами У. Н. Союза, мають застосувати ся до приписів § 412 статута У. Н. Союза. По переступні карти треба зголошувати ся до головного рекордового секретаря У. Н. Союза на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 8-го падолиста 1915.

М. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. С.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подаєть ся до загального відома, що Братство сьв. Юрія, відділ 79 Укр. Нар. Союза в Ґаррет, Па., зістало з днем 3-го падолиста с. р. згідно з приписами статута орґанізації § 253 виключене з Укр. Нар. Союза.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.

ВІЧЕ В СПРАВІ ЗЛУКИ УКРАЇНСЬКИХ СОЦІЯЛІСТИЧНИХ ПАРТІЙ В НЮ ЙОРКУ

відбуде ся

в неділю, дня 28-го падолиста

о год. 2-ій попол. під ч. 12 Ст. Маркс Плейс, Ню Йорк.

За комітет Соціялістичної Партії: Я. КОРНАТ.

За комітет Соц. Роб. Партії: Л. КОВТУН.

БЕЗ ОГЛЯДУ НА ВСЬО ИНШЕ.

В кождій хоробі ходить головно о се, щоби підтримати житєві сили хорого, без згляду на всьо инше. Коли сили упадають стало, так очевидно мала надія на виздоровленє, однак коли можна стримати заниканє сил, а допровадити до скріпленя сих, то не повинно ся тратити надії на виліченє. Одним з найпевнійших средств до скріпленя орґанів травленя є Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина, який передівсім прочистить кишки з нагромаджених неужитків, а притім зміцнить нерви і поправить травленє. В аптиках ціна $1.00.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
(Adv.) Chicago, Ill.

Натиранє тіла Трінера Ліниментом усуває болї опухлини, набраня, зміцняє мускули по надзвичайнім напруженю. Ціна 25 і 50 цнт. Почтово 35 і 60 цнт.

З НАРОДНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ.

—o—

До Народної Канцеляриї надійшли зі старого краю листи для слідуючих осіб:

224. Кащишин Анаст. від Марії Огоновської—Перемишль.
225. Зварич Анд. від Анни Костащук—Тулова, п. Снятин.
226. Люполяк Ґеорґ від Ізидора—Чернівці.
227. Вишинський Ґеорґій від жени Параски—Лукавець.
228. Лютик Карпо від жени Аксани—Глїбока (Бук.).
229. Болотинюк Кость від ж. Ірени—Залуче, п. Снятин.
230. Баланюк Ілуца від жени Одокії—Жадова (Бук.).
231. Ганчер Іван від жени Домінїки — Глїбока (Бук.).
232. Крикливиць Тиниця від брата Стефана — Лашківка (Буковина).
233. Чепига Никола від матери Параски — Снятин.
234. Викирчук Ґеорґ від Андрія Джурана — з війска.
235. Кос Василь від жени Настунї — Ясенів — Перегіньско.
236. Сеґедин Никола від Николи Сеґедина Ґеорґія — Волчинець (Бук.), 3 листи.
237. Джурковець Михайло від жени Анастазії — Іспас (Буковина).
238. Нагірняк Реорґій від жени Ілени — Іспас — Майдан (Бук.).
240. Квасюк Марія від Івана Гарасимчука з війска.
242. Медвідь Юстин від Сеня Клеменса з війска.
243. Бабюк Манолій з Дубовець (Бук.) від брата Адама з війска.
244. Шелепенда Ґеорґій с. Андрія (з Милятинець — Бук.) від матери.
246. Шевата Константин (з Гарасимова — Городенка) від монаха П. Шеваги.
247. Миронко Емілія пошукує Івана Микитина з Красної, п. Калуш і Петра Щербановського з Карапчію (Буковина).
248. Костинюк Андрій від Варвари Бандурки—Карлів, п. Снятин.
249. Охоцімський Володимир від жени Марії—Усте Путилів (Буковина).
250. Калинчук Кость від брата Івана—Усте Путилів.
251. Миґас Йос. від брата Василя, з війска.
252. Войцеховський Валентій від жени Вікторії—Ляшки-Бобровсько.
253. Оришко Ілько зі Сухоставу (Гусятин) від брата Семка, з війска.
254. Степанів Ксеня (з роду Наквацка) від батька Пилипа Жука, з війска.
255. Марціхів Іван від брата Йосифа, зі шпиталю.
256. Вівчар Ґеорґ (з Чорного Потока-Заставна) від Іфрента Вівчара, з війска.
258. Проніпчук Дмитро від жени Параски—Текуча-Печеніжин.
259. Несторович Йосиф Шудлак від Теклї Горохівської — Козівка, п. Козова.
260. Мишковський Ґеорґій від жени Анни—Карайчіїв.
261. Вудвуд Семен від жени Еви — Германів, п. Николаїв, коло Ґаїв.
262. Чехінда Дмитро від брата Гриня (з війска). .....

Василь Савчак, 300е Джордж Стр., Монтреал, Кве., пошукує братів Петра і Тимка Савчаків і Івана Маюка, котрі перед роком перебували в Вінніпеґу.

—o—

Отсим повідомляємо всіх інтересованих, що листи до старого краю відсилаємо кождого тижня, покористуючи ся найдогіднійшими кораблями. Окремих посьвідок на вислані листи ми не пересилаємо. Пересилка звичайних листів коштує 25 цнт., реджістрованих 40 цнт.

Просить ся інтересованих, котрі хотять відобрати листи, подати свою точну адресу і долучити на покритє коштів пересилки 25 цнт. а з Канади 40 цнт.

Також просимо подати число, яке є подане при Вашім листі в повисшім оголошеню „Свободи".

—o—

Всі чеки, моні ордери і листи адресувати і посилати на адресу:

INFORMATION BUREAU,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Народна Канцелярія
„Укр. Нар. Ради" в Америці.

ОГОЛОШЕНЄ З РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Отсим пригадують ся всім членам і делеґатам, що в неділю, дня 28-го с. м. о год. 2-ій пополудни, відбудуть ся збори Укр. Нар. Дому в церковній гали при Гудсон Евені.

139 М. Андрейчук, рек. секр.

ПРИ ВСЯКИХ НАГОДАХ: НА ВІЧАХ, НА ЗБОРАХ, ПРИ РОБОТІ, НА ЗАБАВАХ, НА ВЕСІЛЯХ, ХРЕСТИНАХ І Т. Д. ПАМЯТАЙМО ПРО ЖЕРТВИ ТЕПЕРІШНОЇ ВІЙНИ У НАШІМ РІДНІМ КРАЮ ТА ЗБИРАЙМО ЯК НАЙБІЛЬШЕ ЖЕРТВ НА ТУ СЬВЯТУ ЦІЛЬ НАРОДНУ.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КАТО, ПА. Тов. Успенія Пресв. Діви Марії, від. 102, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 28 падолиста с. р. в домі Леона Боровського. На сім мітінґу буде принимати ся нових членів без вступного до Товариства, а до У. Н. Союза за половину вступного. — І. Матофій, предс.; Леон Боровський, кас.

ПИТСБУРҐ, ПА. Річний мітінґ Братства св. Івана Хрестителя, від. 96, відбуде ся 28. падолиста с. р. о годині 1.30 пополудни у парафіяльній гали під ч. 700. Всі члени мають явити ся точно о назначеній годині. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої залеглости. Котрий член не явить ся, заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. М. Лацик, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія Великого, від. 168, подає до відома, що річний мітінґ відбув ся дня 7. листопада і вибрано слідуючий новий уряд: І. Ґелета, предс.; О. Ґелета, заст. предс.; І. Денис, кас.; П. Маник, заст. кас.; Г. Клим, секр.; Г. Ґиба, заст. секр.; В. Сіткевич і К. Тіжий, контрольори; Д. Петрів і В. Галата, доз. хорих; О. Іванило, дверник; Т. Іванило, заст. дверника; Н. Головатий і І. Стек, тростіси; Т. Нагребний, капітан; Г. Дячишин, хорунжий; А. Запотічний, заст. хорунжого. Братські мітінґи відбувають ся першої неділї по першім у гали п. Николая Ваверчака під ч. 720 Чарлз стріт. Адреса секретаря звучить: Григорій Клим, 782 State St., Perth Amboy, N. J. І. Ґелета, предс.; І. Денис, кас.; Г. Клим, секр.

ОБОРН, Н. Й. Тов. „Запор. Січ", від. 283, повідомляє всіх своїх членів, що 12. грудня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрий запрашаєть ся всіх Українців, котрі єще не належать до ніякої організації. Ми будемо принимати до Товариства без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. Також відбуде ся спраноздане місцевих урядників і рахунок та стан каси Товариства. Відтак наступить виплата хорим членам, а на остатку буде вибір нового уряду. Неприсутні на мітінґу члени будуть карані після статута Тов. § 84, а урядник після § 80. Всі довгуючі члени мусять сплатити свій довг, бо в противнім разі будуть виключені з Товариства. — Гр. Орищин, кошовий; І. Міруцький, секр.

ВУДГЕЙВЕН, Н. Й. Бр. св. Йосифа, від. 200, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 12. грудня с. р. в гали Івана Хільмоніка під числом 4009 Ґрефтон Аве., Вудгейвен, Н. Й. Всі члени мають явити ся на мітінґу, бо буде вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — В. Воргуль, секр.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сїй рубрицї платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

ВИКАЗ
УБИТИХ, РАНЕНИХ, ПОЛОНЕНИХ І ПРОПАВШИХ УКРАЇНЦІВ У ТЕПЕРІШНІЙ ВІЙНІ.

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільці (єгри)
у. = улани
д. = драгони
а. = артилерія (полева)
а. кн. = артилерія кінна
а. гір. = артилерія гірська
а. кр. = артилерія кріпосна
г. = гавбиці (полеві)
г. т. = гавбиці тяжкі
пі. = піоніри
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = ляндвер (піх. краєвої оборони)
у. л. = улани ляндверу
а. л. = артилерія ляндверу
г. л. = гавбиці ляндверу
з. о. = загальне ополчене (ляндштурм)
ж. = жандармерія
ск. ст. = скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (реґімент), баталіон або дивізію.

(Дальше).

Листа утрат ч. 154
видана 2. цьвітня 1915.

ПОЛОНЕНІ:

Пулич Юрко, інф. (в Росії)
Пурей Василь, 9 п.
Рад Іван, інф. (в Росії)
Редьква Дмитро, 3 у. л. (у шпитали в Росії)
Рейца Стефан, 95 п.
Романів Григорій, 9 п.
Романів Петро, 9 п.
Ропчинський Йосиф, 9 п.
Рук Іван, 9 п.
Рук Йосиф, 9 п.
Рицьковський Никола, 9 п.
Садяк Йосиф, ран. (у шпитали в Росії)
Самійло Дмитро, 9 п.
Сапозький Станислав (у шпитали в Росії)
Савів Іван (в Росії)
Сходницький Дмитро, 10 а. кн., ран. (у шпитали в Росії)
Семник Яків, інф. (в Росії)
Сендра Франко (в Сербії)
Сеньків Василь (в Росії)
Сьома Кость, 3 у. л. (в Росії)
Скольський Никола, 9 п.
Скутник Іван (в Росії)
Слешний Йосиф, інф. (в Росії)
Сліпінський Йосиф, 95 п.
Сломко Михайло (в Росії)
Смолик Йосиф, інф. (в Росії)
Солтис Михайло, 95 п.
Сорока Йосиф, інф. (в Росії)
Созанський Евстахій, 95 п.
Сронецький Іван (в Росії)
Стасюк Михайло III, 95 п.
Стефанишин Броніслав, 9 п.
Стефанків Петро, інф. (в Росії)
Стенчка Йосиф, 95 п.
Стромволя Роман, інф. (в Росії)
Судораш Олекса, ґефр. (в Росії)
Тарновецький Артур Юрко, 10 а. гір. (в Сербії)
Тертюк Никола, 95 п.
Тесляр Йосиф, інф. (в Росії)
Тюмпаїна Іван (в Росії)
Тякай Мартин, підоф. (в Росії)
Тодорюк Дмитро (ур. 1877), ран. (в Росії)
Томаш Михайло, інф., ран. (у шпитали в Росії)
Тренка Іван, 95 п.
Трифон Гаврило, інф. (в Росії)
Тучапський Станислав, 9 п.
Тумин Никола (в Росії)
Тиміш Дмитро, інф. (в Росії)
Тиміш Никифор, підоф. (в Росії)
Українець Михайло, інф. (в Росії)
Фармуґа Василь, 36 л.
Федів Іван, 9 п.
Федот Стефан (в Росії)
Фляк Іван, інф. (в Росії)
Фуршемич Стефан, інф. (в Росії)
Филимон Юра, інф. (в Росії)
Филип Михайло, 95 п.
Хетя Іван, інф. (в Росії)
Хінчак Володислав, інф. (в Росії)
Хомин Никола, 9 п.
Хиник Іван, 9 п.
Цюприк Данило, 95 п.
Циганюк Маріян, інф. (в Росії)
Черепущак Василь, інф. (в Росії)
Чернецький Іван, 95 п.
Чечух Ілько, інф. (в Росії)
Четян Никола (в Росії)
Чіпак Теодор (у шпитали в Росії)
Чорній Михайло, 95 п.
Шигала Семен, інф. (в Росії)
Щербак Никола (Олекси), 10 а. гір. (в Росії)
Щупак Станислав, інф. (в Сербії)
Юрчишин Михайло, 95 п.
Юрчишин Олекса, 9 п.
Ясеґа Никола, 95 п.
Яворський Максим (в Росії)

ДОПОВНЕНЯ І ПОПРАВКИ
оголошені в листі ч. 154.

До листи страт ч. 69:
Жук Федор, 64 п., ранений.

Листа утрат ч. 155
видана 6. цьвітня 1915.

УБИТІ:

Банах Никола, 8 л. (1—10. III, 15)
Гаврилюк Василь, 10 л. (12. II, 15)
Савчевський Ярослав (помер у полоні в Росії)
Яковишин Юрко, 8 л. (1—10. III, 1915)

РАНЕНІ:

Басараба Вартко, 10 л.
Бенвар Михайло, 8 л.
Кушинець Андрій, 10 л.
Макенмець Антін, 10 л.
Орняк Никола, 6 л.
Франи Данило, 10 л.
Тенчук Іван, 8 л.
Шведюк Стефан, 10 л.

ПОЛОНЕНІ:

Бережницький Войтко (в Росії)
Бобенко Василь, кан. (в Росії)
Бойко Яків, інф., ран. (у шпитали в Росії)
Боврук Іван, інф. (в Росії)
Вендин Юліян, ран. (в Росії)
Вошка Йосиф, інф. (в Росії)
Вудвуд Василь, інф. (в Росії)
Вуйчак Володислав, інф. (в Росії)
Гомсяк Гринь, інф. (в Росії)
Горбачевський Никола (в Росії)
Григорчук Антін, інф. (в Росії)
Грядюк Евген, капр. (в Росії)
Ґасперський Юрко, інф. (у шпитали в Росії)
Ґоянюк Ілько, інф., ран. (в Росії)
Глазей Михайло, інф. (в Росії)
Ґрошенчук Йосиф (в Росії)
Днєковський Емануїл (в Росії)
Дубина Павло (в Росії)
Зешора Володимир, інф. (в Росії)
Йодера Михайло (в Росії)
Калічинський Іван, 10 л.
Кардич Йосиф, інф., ран. (у шпитали в Росії)
Казин Михайло, інф., ран. (в Росії)
Косовський Іван, 10 л.
Костюк Андрій, інф. (в Росії)
Ковалик Йосиф, інф., ран. (у шпитали в Росії)
Кривошия Володимир, інф. (в Росії)
Королишин Василь, інф. (у шпитали в Росії)
Кукучка Теодор, ул. (в Росії)
Куликовський Дмитро (в Росії)
Кушинський Дмитро (в Росії)
Лазар Теодор (в Росії)
Лечилян Семко, інф. (в Росії)
Літовський Іван, інф. (в Росії)
Лоґінський Олекса (в Росії)
Мазенко Павло, інф., ран. (у шпитали в Росії)
Найдюк Василь (у шпитали в Росії)
Олексюк Ілько, 10 л.
Оначук Петро, інф., ран. (у шпитали в Росії)
Орлик Антін, підоф. (в Росії)
Осадчук Никола, інф., ран. (у шпитали в Росії)
Павловський Григорій, інф. (в Росії)
Пелнюк Теодор, інф. (в Росії)
Петнарський Іван, інф. (в Росії)
Пігій Семко, інф. (в Росії)
Пявчик Антін, інф. (в Росії)
Прокопець Юрко, інф. (в Росії)

(Дальше буде).